

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. FeleaABONAMENTE:
Pentru 1 an 300 Lei; 6 luni 150 Lei

Religia în școală și societate

În cercurile conducătoare ale Bisericii noastre a produs o adâncă îngrijorare și o cât se poate de rea impresie articolul d-lui Pamfil Șeicaru: „Elemente pentru reforma învățământului secundar”, publicat în „Curentul” Nr. 4741 din 28 Aprilie 1941, în care d-sa se amestecă nechemat într-o problemă care agită viața neamului nostru de câteva decenii. Este vorba de problema religiei în societatea noastră și în special în școlile secundare.

De ani de zile, și mai ales după războiul mondial, Ierarhii Bisericii, preoțimea și tinerimea universitară, duc o luptă apostolică pentru renașterea morală a neamului, pentru revenirea la bunele și mântuitoarele tradiții strămoșești, pentru reîncreștinarea școlii și a societății românești, pentru înlăturarea ateismului și a concepției materialiste. S'au aprins atâtea focuri în suflete, s'au dat atâtea alarme, s'au adus atâtea jertfe, și s'au produs atâtea amărăciuni, și totuși molochul farsorilor nu desarmează.

Când eram, și suntem, incredințați că la Cârma Țării s'a inaugurat un climat sincer favorabil religiei, iată-l pe dl Șeicaru că vine, cu sugestii deghizate, să tulbure din nou pacea sufletească pentru care luptă și se roagă Biserica. Dsa, făcând pe idealistul — idealist în materie, — afirmă că nu vede „de ce să înmulțim orele de religie, când preotul are la dispoziție, pentru educația sufletească a oamenilor, biserica”.

Iată dar că într-o vreme când unele școli au pe săptămână câte două ore de religie, altele câte una, altele niciuna, pentru instrucția și educația religioasă a copiilor, și când Ministerul Școlilor și al Bisericii pretinde dela preoți ca unde nu merg oamenii la biserică să meargă biserica la ei, atunci dl Șeicaru se face că nu vede rostul preotului în școală.

Mai mult. Dl Șeicaru nu prea vede bine nici rostul școlii, nu numai al orelor de reli-

gie. Dsa așteaptă ca noua reformă școlară „să pornească dela necesitățile societății românești”. Întrebăm: care societate? Necesitățile societății atee, materialiste, hedoniste, etc.? Dar istoria și colecția „Curentului” este o mărturie grozav de tristă asupra necesităților unei societăți deschilbrate și corupte, care poate fi tot românească, chiar și atunci când e francmasonă, egoistă, socialistă, etc. Politicianismul care a ros două decenii solidaritatea națională și a corupt moravurile publice, nu a fost tot o expresie a necesităților unei societăți românești în care a crescut, a trăit și dl Șeicaru?

Atunci unde e vițiul pe care Dsa nu-l vede? E tocmai în mintea și în viața oamenilor cari, ca și D-sa, socotesc religia în afara necesităților școlii și ale societății românești.

Există un spirit diabolic, „spiritul care veșnic neagă”, spiritul dușman al lui Dumnezeu, care se împotrivesc la toate lucrurile și inițiativele bune. Avem în Mitropolia Ardealului școli confesionale de model, în care se dă elevilor cea mai bună educație, pentru că e armonică, religioasă, și totuși, intervențiile Ierarhilor și deciziile Adunărilor Eparhiale, prin care an de an se repetă cererea ca Statul să admită în toate școlile câte două ore de religie pe săptămână, rămân fără rezultat mulțumitor. De oarece an de an se schimbă programele analitice și iarăși an de an religia s'a schimbat dela studii la dexterități, dela una la două ore, sau niciuna, și invers. Aceeaș poveste, aceeaș luptă și treptat treptat aceleași consecințe, rele, și pentru școală și pentru societate.

Se vorbește astăzi cu multă pasiune și se scrie în toate gazetele despre idealul păcii dintre generații (mai mult scrie „Curentul”). Fapt este că, dacă există astăzi o ruptură între unii părinți și copii, între unii bătrâni și tineri, ea s'a produs mai mult din pricini religioase și morale. Hai să zicem și naționale. P. S. S. Pă-

rintele Episcop Andrei al Aradului a definit situația aceasta clasic de autentic într'o singură propoziție:

— Părinții s'au răsvrătit împotriva lui Dumnezeu și copiii împotriva părinților.

Cine ar putea contesta veritatea acestui diagnostic sufletesc?... In sufletele școlărilor doar se știe că nu este revoltă mai mare decât împotriva dascălilor cari una zic și alta fac; sau cari fac lucruri pe cari un suflet neprihănit le condamnă, deodată cu morala creștină.

De aceea, Biserica nu va înceta să-și caute credincioșii pretutindeni, și în școală, pentru a face tuturor instrucție religioasă și educație morală, pentru a înlătura viciile și a împăca generațiile, pentru a forma oameni noi, creștini buni, cetățeni devotați patriei și... purtători de condeiu pus în slujba idealurilor desinteresate,

nu scribi cu condeiu înveninat, cari zăpăcesc și strică, în loc să zidească.

Destul a fost cu interesele și cu „necesitățile” unei societății egoiste. A sosit vremea intereselor generale și a necesităților permanente ale neamului, pe care mai mult decât orice alte instituții le propagă și le apără Biserica. Să tacă toți cei ce până astăzi au înveninat și au profitat; să nu mai tulbure apele. Să lase Biserica să-și facă în pace și integral datoria în școală și în societate și neamul nu va avea nimic de pierdut, ci de câștigat.

Biserica, este mama neamului. „Fără Biserică, scrie recent Părintele D. Stăniloae, un neam e ca fără inimă. Il așteaptă destrămarea”. Și noi nu vrem acest lucru, chiar dacă s'ar supăra pe noi toate uneltele oarbe ale iadului.

Cercetarea elevilor acasă

Legătura dintre școală și familie a fost adesea desbătută în felurite reviste, chiar în ziare zilnice, apoi în adunări și congrese învățătoarești. Firește, toată lumea a fost pentru o cât mai strânsă legătură dintre școală și familie. Prin ea s'ar deștepta o oarecare tragere de inimă și în părinții mai nepăsători față de creșterea copiilor lor. Acesta ar fi trebuit să fie scopul de căpetenie. Părinții toți, fără deosebire să poarte o cât mai mare grijă și ei de ceea ce fac copiii lor la școală: cum se poartă, ascultă, știu, — apoi de ceea ce fac acasă: mai vădu-și de lecții, mai deschid cărțile și caietele, ce jocuri le plac și lucrează alături de părinți, în sfârșit: cum se poartă pe stradă, nu absentează dela școală din pricina că hoinăresc fără știrea părinților. Pentru un viitor apropiat sau îndepărtat, ar fi bună legătura dintre școală și familie, ca părinții împreună cu învățătorii să cunoască însușirile și puterile copilului, ce ocupațiune ar putea să învețe, poate fi dus la școlile de meserii, comerț, sau la cele mai mari. Peste tot, citind articolele de felul acesta, rămâi foarte încântat de marile foloase ale legăturii dintre școală și familie.

Tot cu scopul acesta au fost înființate prin legi comitetele sau eforiile școlare și apoi adunările părinților. D-l profesor Simion Mehedinți în cartea sa „Școala poporului” avea drept scop întâi legătura dintre școală și familie.

În feluritele legi a ieșit altfel, iar aplicarea legii a dus la o foarte iluzorică participare a părinților în cele administrative: votarea bugetelor și gestiunilor. Încolo foarte slabă treabă și cu slădirea de școli și cu îngrijirea și înzestrarea lor.

Cât privește apoi legătura dintre școală și familie, ea a rămas în cea mai mare parte în discuțiile teoretice.

Chestiunea ar fi vrednică să formeze un capitol din manualele de pedagogie. Numai un scurt capitol. Încolo să se practice să, se facă, fără alte discuții. Practicarea ar putea începe în școala normală. Elevii claselor mari, cari fac lecții în școala de aplicație, să cerceteze elevii acestei școli, sub conducerea profesorului de pedagogie și cu învățătorul școlii de aplicație.

Firește cu atât mai mult ar trebui să formeze cercetarea elevilor acasă un capitol din manualele de catihetică. Studenții academiilor teologice fac lecții de religie la școlile primare. În legătură cu aceste lecții, așa puțin cum pot să fie, ar putea să se practice cercetarea elevilor acasă. Aci legătura va fi îndoită: între familie și școală, apoi între familie și biserică. Terenul se lărgeste și se adâncește prin îndoirea legăturii.

Cel ce scrie acestea a avut prilejul să constate binefacerile cercetării elevilor acasă. Le-a constatat întâi în școala secundară, unde directorul școlii cerceta odată la an pe toți elevii. Toți elevii erau la case particulare; internat nu era. Directorul era însoțit de medicul școlii. Dirigintele fiecărei clase își cerceta elevii clasei de două și de trei ori la an. Păstrează acelei școli și profesorilor ei cele mai frumoase amintiri. În cei dintâi ani nu înțelegeam rostul acestor cercetări. Nu înțelegeam de ce se examinează cu atâta migală toată curtea, grădina, camerele, paturile, dulapurile cu haine, locul unde se țineau cărțile, bucătăria, ligheanul, săpunul. Să nu uit: cea dintâi inspecție se făcea la closet. Azi după ce am făcut și puțină armată și puțin război și am văzut atâtea îngrămădiri de oameni, m'am culcat în atâtea paturi și am mâncat pâine din atâtea cuptoare, azi,

zic, înțeleg mai bine marea însemnătate a cercetării elevilor acasă.

Intr'o măsură oarecare am încercat să o fac și eu. În cele următoare voi spune, în temeiul celor văzute și făcute, cum să fie cercetați elevii acasă de către preotul catihet.

Întâi să vorbească și cu directorul școlii, sau cu învățătorii claselor. Dacă se poate să meargă împreună. Încolo, poate pleca și singur.

Cercetarea se face pe străzi sau pe porțiuni de străzi. Elevii cu locuințele apropiate vor fi cercetați în aceeași zi.

Școlarii vor fi anunțați, ca ei apoi să spună părinților. Cercetarea neanunțată, mai ales la orașe și în comunele mari, dau greș. Nu află acasă pe părinți, îndeosebi dacă e vorba de părinți cari lucrează în fabrici, birouri și altele.

La plecare să ia cu sine geanta, din care nu va lipsi un stoc oarecare de cărțițele sau de iconițe. Asemenea va avea la sine însemnările despre elevii pe cari urmează să-i cerceteze, cu observările făcute și de învățătorul clasei, chiar dacă acesta n'ar merge. Peste tot din notele la toate obiectele, la purtare, la frecvență, să știe da în fața părinților elevului toate lămuririle trebuincioase.

Ce să vedem cu prilejul acestor cercetări? La întrebarea aceasta vom da răspunsul dând întâi asigurarea, că preotul și învățătorul au dreptul să se intereseze de toate și toate să le vadă. Cu toate abaterile pe care le place unora să le trâmbițeze, am rămas noi, învățătorii și mai ales preoții, cari suntem cei mai bine văzuți în casele credincioșilor. Ei știu că tot ce vedem, vedem cu ochi gata să se bucure sau gata să îndrepteze, fără să pricinuim supărare. De aceea, iată ce trebuie să vedem, în ordinea cum ni se vor ivi în cale, sau cum vom ajunge la ele.

Curtea va trebui văzută în lung și în lat. Tot ce nu e bun, tot ce ar strica în curte să fie spus părinților. De pildă: Dacă trăsura e lăsată în curte spune-le așa: Știți câtă pagubă aveți cu asta? O bat ploile, o arde soarele, lemnul se coace și nu ține. Uite colo i-ar fi locul, în șură, scutită de ploie, de soare, de vânt. Dacă e gunoi în curte: Vai, să nu mai țineți gunoiul aci. Câte boale se iscă din gunoi și pentru oameni și pentru animalele de casă. Dar e pagubă și de gunoi. Strâns la un loc dosit, ar fi de folos la gunoiera pămantului.

Grajdul și cotețele trebuie să le vedem tot așa. Curățenia sau murdăria din ele vorbesc despre stăpânul casei. Școlarii mai marișori pot curăți în cotețe și în grajduri. Dacă noi le dăm și sfaturi cum să desinfecteze cu var, cu cenușe sau cu altele, sfatul poate să fie prețios pentru două

generații. Ar fi păcat să nu-l dăm. Nu trebuie să fii veterinar. Câteva cunoștințe sunt suficiente.

Grădina nu poate rămânea nevăzută. Ce legume seamănă, cum se fac, ce pomi are, cum rodesc. Dacă e neîngrijită, nelucrată, nu vă sfiiți: puneți o vorbă de sfat ca o poruncă. Așa ca la spovedanie. Rămâneți blânzi, dar muștrați: Nu-i păcat să lăsați atâta buruiiană sălbatică în grădină, când ați putea avea aci un colț de raiu?

Da și closetul. Fără strop de sfială și fără prefăcătorie. Dacă este closet, îi deschizi ușa ca din întâmplare și dintr'o ochire vezi, că-i în curățenie sau nu. Sunt și la orașe, în cartiere unii, cari nici acum n'au closet. Firește, la astfel de case toate sunt ca vai de ele: și curtea și grajdul sau cotețele și grădina. Într'un astfel de loc sunt vredniți de muștrare. Și, dacă muștrarea e dată cu părintească dragoste, va fi primită cu dragoste fiiască. Nu uitați în astfel de cazuri să spuneți: În scurtă vreme mai vin pe la d-voastră, să văd ce-ați îndreptat. Vremea aceea scurtă să nu treacă de o lună.

Tot așa vor fi văzute bucătăria, camera în care stau, paturile în care dorm și tot. Încă odată zic: nu vă temeți să le vedeți pe toate. Altcineva ar face supărare. Preotul nu e altcineva, nu e străin, el este părinte. Și cel mai îndârjit proletar îl primește cu respect, îl ascultă cu luare aminte și — ceea ce e mai presus de toate — fără să scoată un cuvânt de protest.

Dacă elevii sunt buni la purtare și la carte, pot sta de față la toate vorbele preotului cu părinții. Dacă are vreo pricină, aceea să fie discutată fără el. Rezultatul i se va spune și lui cam așa: Iată am spus că n'ai purtare cum ar trebui să ai. Ne-am înțeles însă cu părinții tăi cari te iubesc, că tu ai putea să fii și mai bun decât alții, numai să vrei. Ești marișor acum și trebuie să vrei. A fost destul din ștregării. De-aci încolo vom căuta mai deaproape de tine. Tu ce ne făgăduiești? Momentul e solemn. Pentru copil are o însemnătate covârșitoare și poate să fie începutul îndreptării.

Acesta ar fi scopul principal, toate celelalte sunt secundare. Dar nu le vom neglija deloc. Luați-vă îndrăzneala să vedeți toate, cum ați vrea să vedeți până 'n fundul sufletului. Cu ajutorul acestora și sufletul se desvăluie. Fără acestea nu poți cunoaște sufletul. Sunt trebuincioase și din acest punct de vedere.

Dacă elevul este dintre cei mai buni, este vrednic să fie lăudat. Pentru el va fi un îndemn, pentru părinți o bucurie.

Asemenea dacă se află curtea, grădina și toate în curățenie, îngrijite, va fi lăudată hărnicia și priceperea celor din casă.

Cercetările acestea mai pot fi și trebuiesc folosite și pentru alte scopuri. Dacă nu cercetează părinții regulat sfânta biserică, sau prea rar, vor fi chemați să-și facă datoria față de sufletele lor. Toată truda de a duce pe școlari la biserică va fi zadarnică, dacă părinții strică totul cu exemplul lor rău.

Se găsesc părinți trăind în concubinaj, sau numai cu căsătoria civilă. E cel mai bun prilej de a-i chema să-și facă datoria față de copil, de a nu-l lăsa nelegitim. Poate va ajunge copilul ceva mai mult decât ei. De ce să-i facă rușinea, să vadă și alții din actele lui, că părinții nu i-au fost cununați, sau nici cu căsătorie civilă. Să șteargă pata aceasta de pe copil cât mai curând. Moartea ne vine fără să știm anul sau clipa. Ce se întâmplă cu copiii nelegitimi și cu mama lor? Neamurile bărbatului au dreptul să-i scoată din moștenire. Dar mai ales cum poate cineva să trăiască fără binecuvântarea divină, în aceste zile grele. Nelegiuirea în familie duce la însălbăticire. Azi și din țigani sunt mulți cari cer să fie căsătorii, cununați după legea țării și a bisericii. Cum să ne însălbăticim și să cădem noi din legiuire și din harul lui Dumnezeu.

La plecare va lăsa amintire o cărticică aleasă, sau o iconiță. E bine ca broșura să fie aleasă după gândul pe care ar vrea preotul catihet să-l lase în casa cercetată. Astfel dacă părinții ar fi concubini, să li se dea o broșură despre căsătorie. Dacă vin rar la biserică, despre biserică. Dacă bărbatul ar fi cu patima beției, i se va lăsa o carte despre beție. Și așa mai departe.

Nu greșește preotul catihet dacă scrie și din partea sa pe carte, ce crede de bine. Pentru purtarea bună, pentru sânguință, pentru ca să se poarte mai bine și altele.

Când să se facă aceste cercetări acasă? Timpul cel mai potrivit este toamna, după începerea anului școlar și primăvara până la examene. Firește se pot face și iarna, dar nu duc la rezultate atât de bune. Nu vezi curtea, grădina și fără acestea ai pierdut multe prilejuri.

Oricât se pare de neînsemnată cercetarea aceasta, ea este singura care duce la legătura familiei cu școala și cu biserică. Asigur pe cei cari vor încerca să le facă într'un fel oarecare, că vor dobândi o mare doză de cunoștințe. Bibliotecii întregi nu pot să-ți dea cunoștințele câștigate cu cercetarea acasă a unei clase de elevi. Asigur pe cei cari le vor face, că vor lăsa multă bucurie, multă mângâiere, mult îndemn spre bine în casele cercetate. Și acesta este rostul nostru de preoți catiheți: să se răspândească prin noi tot mai multă bucurie, mângâiere, îndreptare. În sfârșit fi asigur că vor dobândi o satisfacție, o bucurie sufletească, cum nici un alt vizitator n'o poate avea: nici notar, nici primar, nici pretor, sau prefect. Este adevărat, că tuturor li se deschid ușile să intre. Inimile și sufletele ni se deschid numai nouă.

F. C.

Despre ce să predicăm?

În **Duminea Samarincei**, 18 Maiu 1941, să predicăm despre **închinarea în duh și adevăr** (cultul divin creștin).

„Dumnezeu este duh și ceice i se închină cade-se să i se închine în duh și în adevăr“ (In 4 v. 24). Iată cele 2 condițiuni ale cultului divin creștin.

Natura necuvântătoare, lipsită de rațiune și inimă, cinstește pe Dumnezeu prin aceea că-și desvăluie în fața omului toată podoaba ei, care vestește: înțelepciunea, atotputernicia și bunătatea Stăpânului, și se supune întru toate voinței Lui.

Închinarea înseamnă a-ți recunoaște Stăpânul și raportul tău de atârnare față de El.

Numai omul cel creiat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu (Fac. 2 v. 26), înzestrat cu rațiune și inimă este în stare a aduce lui Dumnezeu o închinare în adevăr și în duh. El, ca atare, este dator a-l aduce închinăciunea aceasta și pentru natura cea necuvântătoare, care i-a fost supusă.

Închinarea adevărată („în adevăr“) nu este cu puțință fără de a cunoaște pe Dumnezeu așa cum El este. Orice părere greșită ce ne-o facem despre El ne face cu neputință închinarea cea adevărată. Unul-Născut Fiul lui Dumnezeu ne-a descoperit pe Tatăl, așa cum El este (In 1 v. 18). În Biserică creștinul are cunoștința despre adevărul Dumnezeu, și toate slujbele divine se adresează Acestuia.

Pentru a cunoaște în adevăr pe Dumnezeu trebuie să știm că: a) El este **ființa cea mai desăvârșită**, care rămâne necuprinsă de slaba minte omenească, fiindcă contemplându-L mintea ni se pierde ca într'un abis. Admirația în fața acestei desăvârșiri naște în noi **cinstea** față de El. b) El este **Stăpânul atotputernic**, de care atârnă și viața noastră; și din toate vedem că c) El este o ființă plină de **bunătate și binefăcătoare**. (Ps. 103). Bunătatea Lui ne îndeamnă la **alipire și recunoștință** față de El.

Dumnezeu nu are nimic din slăbiciunile noastre. El a creat lumea și pe om, pentru a se bucura și acesta de viață, care este un dar dela El, dar El nu are lipsă de nimeni și nimic afară de Sine. Nu putem pune pe Dumnezeu la egal cu noi, sau a pune altceva alături de El. (Porunca I și II din decalog).

Ca închinarea noastră să fie în adevăr, trebuie să ne apropiem de Dumnezeu totdeauna cu cinstea cuvenită Stăpânului vecinic și atotputernic, căutând a cunoaște poruncile (legile) Lui și ridicând cererile și dorințele noastre la înălțimea acelorora. Rugăciunea este o înălțare a sufletului nostru către Dumnezeu pentru a împlini voința Lui. Ea nu se poate încheia decât cu cuvintele

„Dar nu voia mea, ci voia Ta să se împlinească!” (Lc. 22 v. 42).

Dumnezeu cel atotbun, care ne-a îngăduit a-l numi „Tată”, ne dă nu numai viața, ci vrea să ne facă și fericiți prin desăvârșire (Mat. 5 v. 48). Acesta este scopul religiei și al cultului divin.

Cunoașterea adevărată despre Dumnezeu ca *Tatăl ceresc*, ne dă putința de a ne *inchina Lui în adevăr*.

Dumnezeu este *duh curat*, iar noi, având chipul și asemănarea Lui în sufletul nostru, de câteori ne apropiem de El, trebuie să desăvârșim această asemănare.

Inchinarea *în duh* cuprinde în sine: a) *curățirea simțurilor*; b) *reculegerea gândurilor* și c) *căldura inimii*.

„Fericiți sunt cei *curați cu inima* că aceia vor vedea pe Dumnezeu” — zice Mântuitorul. (Mt. 5 v. 8). Numai curățenia lăuntrică ne poate apropia de El. Inima curată iubește numai *binele suprem și vecinic*, care este Dumnezeu însuși, și se înstreinează de cele trecătoare. Creștinul care se roagă *în duh* (cu duhul) nu va cere: pâine, haine etc. ci *cele privitoare la împărăția lui Dumnezeu* (Mt. 6 v. 25—33): vindecarea ranelor sufletești, slobozirea din lanțurile păcatului și ale ispitelor, mângăierea inimei sdrobite, pocăința, potolirea foamei și a setei după dreptate și pâinea vieții. El știe că Dumnezeu cunoaște trebuințele lui trupești și și că „toate acestea i se vor adăoga” din bunăvoința Lui.

Creștinul adevărat vine la biserică „*din îndemnul Duhului*” ca oarecând dreptul Simeon (Lc. 2 v. 27). Petrecând în biserică, el intră în „câmara” sa (locul cel mai ascuns al duhului), și *acolo* (în duh) se întâlnește cu Dumnezeu. Cine s'a închinat numai prin ținuta trupului și mișcarea buzelor, acela n'a cunoscut roadele închinării *cu duhul*.

Reculegerea cu duhul adecă adunarea gândului împrăștiat, și participarea cu luare aminte, este a doua condiție a închinării *în duh*. „Rugăciunea e un fel de moarte — zice Grigorie de Nazianz. Ea rupe întâi legătura dintre simțuri și lucrurile din afară, apoi desparte duhul de către simțuri, spre a-l uni cu Dumnezeu, izvorul său”. Numai închinând lui Dumnezeu mintea și inima noastră întregă, ne rugăm *în duh*.

Pentru a opri împrăștierea duhului și sburdălnicia gândurilor, trebuie *incălzită inima*. Dumnezeu a pus în *voință* o frână duhului. *Duhul lui Dumnezeu* este acela care *indeamnă* la rugăciune și tot el *se roagă în noi* „cu suspinuri negrăite” (Rom. 8 v. 26). E nevoie deci să ne lăsăm conduși de puterea lui. Numai lăsând Duhul lui Dumnezeu să strige și să geamă în noi, dându-i glas și

putere din *inimă caldă*, ne apropiem de Dumnezeu cu acel *duh fierbinte* care face închinarea noastră *desăvârșită* (Rom. 12 v. 11).

Să încercăm farmecul acestei închinări *în duh și adevăr* la fiecare serviciu divin, când stăm sub ochii lui Dumnezeu și în suflarea Sfântului Duh, și vom începe să gustăm ca rod: pacea conștiinței și liniștea sufletului.

„Toată grija cea lumească dela noi s'o lepădăm”, pentru că „*Cu vrednicie și cu dreptate este* (trebuie) a ne închina: Tatălui, și Fiului și Sf. Duh, Treimeii celei de o ființă nedespărțită”.

Cărți

Gh. Șerban-Cornilă: Un manuscris prețios din Bihorul înstreinat. Liturghierul popii Ion din Suiug. Cu 13 clișee fac-simile. Sibiu 1941. 31 pagini.

În vremea cât a fost profesor la Oradea, dl prof. Gh. Șerban-Cornilă, în prezent profesor la liceul „Radu Negru” din Făgăraș, a făcut o prețioasă descoperire: un Liturghier-manuscris care datează dela 1724, legat frumos în piele și scris de către preotul Ion din Suiug, sat astăzi cedat Ungariei. Manuscrisul are 476 pagini. Vechimea limbii în care e scris ne arată că deși e copiat în urma altui manuscris bihorean mai vechiu (cel al popii Petru din Tinod dela 1679), manuscrisul popii Ion e făcut după un alt manuscris care datează din secolul al 16-lea.

Studiul d-lui prof. Șerban-Cornilă dă la iveală un nume de copist bihorean încă necunoscut. Faptul acesta aruncă o nouă lumină asupra vechimii preocupărilor culturale și religioase în Bihorul românesc și ortodox. De aceea meritul studiului d-lui Ș. C. e cu atât mai mare și deci vrednic de înregistrat cu laudă în istoria literaturii române.

Sfătuire către cel ce voește să se mărturisească. Tipărită după cărțile vechi bisericești, cu binecuvântarea P. S. S. Episcopului *Dionisie*. Pittești 1941. 31 pagini, prețul 5 lei.

O cărticică foarte bună, menită a se populariza în cercurile largi ale credincioșilor. După cum o arată și titlul, cuprinde sfătuiri practice și înțelepte pentru creștinii care se pregătesc să se spovedească.

Iosif E. Naghiu: Biblioteca Mănăstirii Neamțu. Iași 1941, 19 pagini.

Cuprinde catalogul cu manuscrisele și cărțile cele mai vechi ce se află în biblioteca lavrei dela Neamțu.

Informațiuni

■ **Duminecă în 4 Mai c.** s'a sărbătorit la Florica amintirea morții lui Ion C. Brătianu. La sărbătoare au participat pe lângă membri familiei, aproape toți fruntașii vieții noastre politice din ultimele decenii. Cu acest prilej s'a sfințit de către I. P. S. S. Mitropolitul Nicolae al Ardealului biserica lui Horea din Albac, dusă în 1908 de către Ion I. C. Brătianu la Florica, și s'a făcut parastas pentru Ion C. Brătianu ctitorul regatului român, dela moartea căruia s'au împlinit 50 ani.

Memoria marelui patriot a fost evocată în cuvântări rostite în numele bisericilor naționale de I. P. S. S. Nicolae mitropolitul Ardealului ortodox, P. S. S. Ioan Episcopul unit al Lugojului, dl ministru M. Antonescu în numele guvernului, în numele provinciilor Țării din Valer Roman, Pan Halipa, Sever Bocu, D. Marmeliuc, Titus Popovici și în numele tineretului universitar dl Gh. Teodorescu-Cealac.

Sărbătura dela Florica a fost o mare manifestație a unității conștiinței românești.

■ **Despre „Rostul Bisericii și al Școlii în pregătirea vieții de mâine a neamului”,** dl R. Rosetti, ministrul Instrucțiunii, Educației, Cultelor și Artelor, a rostit o instructivă conferință la Târgul-Ocna, în care se cuprinde grija deosebită a D-sale pentru curățenia și gospodăria celor două așezăminte de temelie ale Statului. Dl Ministru chiamă preoțimea și învățătorimea să colaboreze, să țină legătura cu poporul, să înființeze grădini de zarzavat și cantine școlare, să ia în mână tineretul până la vârsta de 21 ani și să-i dea o creștere armonioasă, și împreună cu el să poarte grijă deosebită de cimitirele satelor.

— „Am uitat, spune Dsa, pe părinții și strămoșii noștri; nu mai îngrijim de loc de gropile și locurile lor de odihnă. Aici este de vină atât biserica cât și școala, căci nu știu să cultive în sufletele creștinilor cultul strămoșesc; nu știu să țină legătura între cei ce-au fost și între cei ce vor veni în viitor.

În cimitire s'au scris și se scriu istoriile popoarelor; aici neamurile capătă indemn și forță în fața primejdiilor; aici ne cântărim virtuțile în fața datoriilor!”

Despre misiunea Bisericii și a Preotului, dl Ministru R. Rosetti a mai spus următoarele:

„Biserica, prin menirea sa, este chemată să propovăduiască și să traducă în exemple cuvântul Domnului. Dacă cetățeanul nu vine la biserică, atunci biserica trebuie să vină la el. Să vină și să-i dea sfatul cel mai bun și mai cuminte, cel mai de nădejde.

Biserica trebuie să-și desfășoare activitatea sa într-o strânsă legătură cu școala. Nu trebuie să mai existe mentalitatea că există o dușmănie între religie și știință. Această concepție o susțin numai dușmanii, atât ai bisericii cât și ai școlii și ea poate fi înlăturată cu timpul. Cum? Mai întâi prin îndeplinirea legilor a misiunilor lor, atât de către preot, cât și de învățător. Religia în învățământul primar trebuie să fie predată numai de preot. Ea trebuie să fie predată însă în așa chip ca să fie înțeleasă și simțită.

Și aici trebuie să repet că rolul preotului este și acela de a duce credința în casele enoriașilor săi. În acest chip el va cunoaște, în afară de părinți, pe copii și-i poate îndruma. El are deci, pe lângă un rol pastoral și unul moral...

„Preotul trebuie să aibă în seama sa, de azi înainte, prin legătura ce-o va avea cu familia credincioșilor, nu numai conducerea spirituală a populației școlare, ci și a celei extra-școlare și a pre-militarilor. Copilul, dela naștere și până la 21 ani, va fi sub controlul său.

Prin legea ce se elaborează în prezent, premi-lătoria este luată pe seama acestui minister. Tinerii, după ce vor termina școala, vor fi folosiți la o comună propășire a satului lor, prin muncile de folos obștesc, căminele culturale și alte întreprinderi, menite să-l facă cât mai util familiei și satului din care s'a ridicat...”

■ **Serbare interșcolară.** După obiceiul din anul trecut, tineretul școlar secundar din clasele superioare dela Liceul „M. Nicoară”, Liceul Comercial, Liceul Ind. „A. Vlaicu” și Școala Normală „D. Tichindeal” din Arad au organizat, Duminecă în 4 Mai 1941 în sala festivă, arhiplină, a Liceului „M. Nicoară” un frumos festival religios, la care au participat pe lângă elevi, membri Cercului catihetic din Arad, profesorii de religie, profesorii și studenții Academiei Teologice, directorii A. Crișin și V. Suci, etc. în frunte cu P. S. S. Părintel Episcop Andrei.

După cântarea comună: Hristos a înviat, P. C. Prot. C. Turicu președintele Cercului catihetic a deschis ședința printr-o cuvântare ocazională, apoi s'a desfășurat următorul program, având ca temă de explicat *Decalogul*: Binefacerile credinței în Dumnezeu (porunca I, II), referat de Mursa Mircea cl. VIII m.; Vecernie, poezie de Nichifor Crainic, decl. de I. Hedeșan cl. II norm.; Păcatul înjurăturilor (porunca III și IV), referat de Popovici N. Radu, cl. VIII. șt.; Mărire... Binecuvintează, cântare comună; Datoria creștinului de a cerceta biserica (porunca IV), referat de Deliu Petroiu cl. VIII; Rugăciune de Oct. Goga, decl. de Ardelean Mircea cl. VI; Furtul, uciderea și sinuciderea (porunca VIII, X și VI), referat de Gligor N. Ioan cl. VIII. șt.; Sfânt, Sfânt... cântare comună; Noul Adam, poezie de N. Crainic, decl. de Deliu Petroiu cl. XIII; Desfrânarea și urările ei pentru individ și societate (porunca VII), referat de Ioan Pecican cl. VII. com.; Acestea zice Domnul către Jidovi, cântare de M. Emandi cl. VIII. norm. cu acompaniament la pian de prof. diac. O. Lipovan; Caracterul și sinceritatea. (porunca IX), referate de A. Suci cl. VI. com. și L. Emandi cl. VIII. norm.; Armingenii de G. Goșbuc, decl. de Lulaș Iosif cl. III. norm.; Fie numele Domnului, cântare comună.

La sfârșitul programului, P. S. S. Părintele Episcop Andrei a adresat tineretului sfaturi părintești ca să țină poruncile, să le iubească, să-și arate dragostea față de Biserică, să mărturisească pe Hristos și să învingă piedecile care stau astăzi în fața lui: lipsa unei concepții creștine despre lume și viață, desfrâul și pesimismul.

■ **Clerul Timișorean** și-a ținut adunarea anuală și s'a constituit în Secție a Asociației „A.

Saguna". A fost ales următorul comitet al Secției: Preoții: M. Șora președinte, V. Faur secretar, V. Vlăduceanu bibliotecar și L. Surlașiu casier.

Adunarea a mai hotărât: zidirea unui cămin preoțesc și înființarea unui fond de ajutorare mutuală.

P. S. S. Episcopul Vasile a vorbit clerului despre datoriile ce le are față de Asociație și despre activitatea ce trebuie să o desfășure în aceste vremuri excepționale.

La sfârșit s'au trimis telegrame M. S. Regelui și Conducătorului Statului.

Nr. 966/1941.

Comunicate

Facem înștiințare către toate parohiile Episcopiei Aradului și către Eparhiile din întreaga Patriarhie Română că P. C. Iconom Stavrofor *Dr. Nicolae Popovici*, Directorul General al Cultelor, a pus în vânzare opera monumentală a marelui canonist ortodox *Dr. Nicodim Milaș: Canoanele Bisericii Ortodoxe, însoțite de comentarii*, tradusă de P. Cucernicia Sa în colaborare cu Uroș Kovincici, protopopul sârbesc decedat al Aradului.

Lucrarea, apărută între anii 1930—1936 la Arad, are 4 volume în peste 1500 pagini și cuprinde:

Volumul I: Introducerea, Nomocanonul în 14 titluri și Canoanele Apostolice;

Volumul II: Canoanele sinoadelor ecumenice;

Volumul III: Canoanele sinoadelor locale,

Volumul IV: Canoanele Sfinților Părinți și Canoanele întregitoare.

La urmă are un foarte prețios *Index* alfabetic despre numele și materiile cuprinse în volumele respective.

Prețul operii întregi (4 volume) este redus dela 750 lei la 360 lei.

Invităm pe toți P. C. Protopopi și Preoți, cari nu au opera aceasta, să nu întârzie a și-o procura pentru bibliotecile personale sau pentru cele parohiale. În ea se cuprinde panoplia canonică a Bisericii Ortodoxe.

Orice comande se vor face prin *Ven. Consiliu eparhial din Arad*.

Consiliul eparhial

Nr. 2032/1941.

Comunicăm aci în copie Decizia On. Minister al Cultelor Nr. 76718/1941, luată în înțelegere cu Ministerul Afacerilor Interne, pentru îngrijirea și înfrumșetarea cimitirelor.

Disponem ca P. C. Păr. protopopi și C. preoți, conducători ai oficiilor parohiale, să facă îndată adresă către toate autoritățile locale vizate prin Decizie, să convoace și constituie Comitetul și delegația permanentă-restrânsă, unde e nevoie, pentru îngrijirea și înfrumșetarea cimitirelor.

Cond. oficiilor parohiale vor cere, unde e lipsă, ajutor în bani dela Primăria comunei.

Unde sunt mai mulți preoți, președinte al comitetului poate fi ales oricare preot.

Comitetele se vor constitui și își vor începe activitatea în termen de 10 zile.

Comunicăm Decizia în întregime în copie.

Copie de pe decizia înreg. la Nr. 76718 din 9 Aprilie 1941.

DECIZIE Noi, Ministru Secretar de Stat la Departamentul Instrucției, Educației, Cu'telor și Artelor și Noi, Ministru Secretar de Stat la Departamentul Afaceri'or Interne, Având în vedere imperativul național al stabilirii unei cât mai trainice legături între generații, în scopul întăririi solidarității Neamului, mai necesară astăzi ca oricând, având în vedere că unul din cele mai potrivite mijloace, care duc la atingerea scopului mai sus arătat, este cultul morților, obicei creștinesc cu care trebuie deprinși copiii: Având în vedere că, deși legiuirile în vigoare — între altele și art. 170 din statutul pentru organizarea bisericii ortodoxe române — prevăd obligația îngrijirii cimitirelor, locașuri de odihnă pentru morții Neamului, și că, totuși, starea de fapt lasă mult de dorit în această privință; Având în vedere că slujitorii bisericii, ai școlii, ai administrației de Stat sunt cei dintâi chemați să ia parte la o mișcare de redresare a conștiinței românești și creștinești, Având în vedere că acest scop înalt poate fi urmărit și atins prin colaborarea slujitorilor bisericii cu școala și cu autoritățile locale, **DECIDEM**: Art. I: Preoții sunt și rămân personal răspunzători de buna alcătuire și de întreținerea în bună stare a cimitirelor ce depind de parohiile lor. Autoritățile bisericesti superioare lor sunt datoare a constata cu prilejul oricărei inspecțiuni, vizite canonice, etc., starea cimitirelor și a o arăta prin proces verbal înscris în registrul de inspecții a parohiei respective. Art. II: La inițiativa preotului, se va alcătui în fiecare comună rurală, urbană, de reședință sau municipiu, unul sau mai multe comitete mixte, după numărul cimitirelor, locale, — formate din slujitori ai bisericii, ai școlii, reprezentant unității premilitare locale în comunele rurale, al unității premilitare din sectorul municipal respectiv, care își vor lua sarcina îngrijirii cimitirului din comuna, satul sau sectorul respectiv. Art. III. — Fac parte de drept din aceste comitete: preoții, profesorii, învățătorii, epitropii și primarul comunei sau sectorului respectiv ori un reprezentant al său. Dintre aceștia, se va alege o delegație permanentă restrânsă, în care va intra câte un reprezentant al fiecăreia din categoriile mai sus arătate. Art. IV. — Comitetul, — prin delegația permanentă, — va avea grije de: 1. Imprejmuirea cimitirului; 2. Alinierea după plan stabilit al crucilor și, în viitor, și a mormintelor; 3. Pavarea sau pietruirea aleelor; 4. Estetica plantațiilor, a sădirii florilor și a vegetației din cimitire, în general; 5. Repararea și înlocuirea crucilor de pe mormintele de care nu se interesează nimeni; 6. Așezarea unor inscripții, din care să se vadă meritele morților, care cinstesc comuna, regiunea sau Neamul, prin viața lor curată, prin patriotismul și eroismul lor,

sau prin operele de valoare ce au lăsat. Art. V. – Delegația permanentă va putea convoca intregul comitet ori de câte ori se va simți nevoie de consfătuire. Art. VI. – Directorii școlilor de toate gradele, din comuna sau sectorul respectiv, în calitate de membri în drept ai comitetului de îngrijire a cimitirului, vor organiza elevii în echipe, care vor vizita și vor executa lucrările prevăzute la Art. IV. din prezenta Decizie, în fiecare Sâmbătă după prânz, în perioadele anuale în care e nevoie. Vizitele și munca elevilor în cimitire vor avea deasemenea drept scop dezvoltarea sentimentului de creștinească pietate față de morți, evocarea personalităților dispărute ale comunei, ale regiunii sau ale Neamului și dezvoltarea sentimentului de legătură între generații ca și a noțiunii de continuitate a Neamului. Art. VII. – Coordonarea activității elevilor în cimitire se va face de consiliul directorilor de școli, sub privegherea celui mai vechi director dela școala de gradul cel mai înalt. Art. VIII. – Absența dela îndeplinirea datoriilor prevăzute în prezenta decizie sau neglijarea acestor îndatoriri cetățenești și creștinești va fi socotită ca o dezertare dela datorie, atât pentru cler, corp didactic și funcționari administrativi, cât și pentru elevi. Art. IX. – Prefecții de județe și primarii de municipii vor supraveghea binevoitor și ocrotitor activitatea comitetelor înființate prin prezenta decizie și vor veghea să se înscrie, în bugetele comunelor sau a sectoarelor respective, fondurile necesare atingerii scopului fixat prin ea. Aceste fonduri se pot strânge și prin serbări. Lipsa de fonduri nu va fi o scuză pentru neexecutarea muncii manuale trebuincioase pentru curățenia cimitirelor. Art. X. Reprezentanții oficiali ai cultelor minoritare recunoscute de Stat, vor lua măsuri pentru organizarea unor comitete similare pentru îngrijirea cimitirelor ce le aparțin. În acest scop, cultele minoritare se vor bucura de tot concursul administrativ prevăzut de art. IX al acestei Decizii. Art. XI. și ultimul. Directorul Cultelor și directorul de învățământ din Departamentul Instrucției, Educației, Cultelor și Artelor, precum și directorul Administrației locale din Departamentul Afacerilor Interne sunt însărcinați cu aducerea la îndeplinire a Deciziei de față. Dată astăzi 9 Aprilie 1941. MINISTERUL INSTRUCȚIEI, EDUCAȚIEI, CULTELOR ȘI ARTELOR, General ss. R. Rosetti MINISTRUL AFACERILOR INTERNE, ss. G. D. Popescu p. conformitate ss. M. Marinescu. Arad, din ședința Consiliului eparhial, dela 29 Aprilie 1941.

Consiliul eparhial.

Licitație minuendă

Consiliul parohial ort. rom. din com. Moneasa jud. Arad, sub rezerva aprobării Sf. Episcopiei, publică licitație pentru renovarea radicală a Sf. biserici, pe ziua de 21 Mai 1941 în localul casei parohiale din loc.

Planul și devizul de spese care este de 474.359 lei, se poate vedea și studia la of. par. sau epitropia Sf. bis. din loc.

Consiliul parohial își rezervă dreptul de a încredința lucrarea aceluia antreprenor în care are mai multă încredere fără considerare de rezultatul licitației.

Licitanții vor depune 5% garanție; drept la spese de deplasare nu se va acorda.

Moneasa, la 2 Mai 1941.

Consiliul parohial

Nr. 2267/1941.

Concurs

Se publică concurs din oficiu, cu termen de 15 zile, pentru îndeplinirea parohiei *Zimbru*, protopopiatul *Gurahonț*.

Venite:

1. Sesia parohială 17 jugh.;
2. Stolele și birul legal;
3. Casă parohială;
4. Salarul de Stat.

Parohia este de clasa primă.

Cererile de concurs, însoțite de actele necesare, se vor înainta Consiliului Eparhial din Arad.

Arad, la 15 Maiu 1941.

† Andrei

Episcop.

(1-2)

Traian Cibian

consilier, referent eparhial.

Concurs

pentru ocuparea locurilor vacante de preoți militari.

În ziua de 5 Iunie a. c., va avea loc la București în localul Școlii de Ofițeri, Str. Isvor Nr. 137, un concurs pentru ocuparea a 13 locuri vacante de preoți militari activi ortodoksi cu gradul de căpitan în fața unei Comisiuni sub președinția Pr. Sf. Sale Dr. Partenie Ciopron, Episcopul Armatei.

Candidații, vor înainta Inspectoratului Clerului Militar cererile până la 1 Iunie a. c. însoțite de următoarele acte: Extractul de naștere din care să se constate că n'au depășit vârsta de 35 ani; Actul de studii prin care candidatul să facă dovadă că este licențiat sau doctor în teologie, sau absolvent al unei Academii Teologice; Actul de naționalitate; Avizul Chiriarhului respectiv din care să se constate că are o practică pastorală de cel puțin 3 ani și că are o purtare bună; Declarația autenticată de Tribunal, prin care candidatul se obligă a servi în armată ca preot militar activ timp de nouă ani neîntrerupți; Rețipisa Administrației Financiare pentru plata sumei de 1000 lei pe seama Inspectoratului Militar, ca taxă de examen.

D. O.

Șeful Cancelariei

Protopop Maior, *Victor Păcuraru.*

Diecezana Arad.